СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 229. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 1-го жовтня 1940. No. 229. Jersey City, N. J., Tuesday, October 1, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕС БУДЕ РАДИТИ

ВАШИНҐТОН. — Вже певним є, що федеральний конгрес не розїдеться на вакації, а буде далі радити. Всякі надії на розїзд розвіялись, коли Японія підписала договір з державами осі. Це загострило положення й збільшило потребу конгресу залишатись у столиці. Одначе конгресмени — представники і сенатори — всетаки дістануть короткі вакації, щоб могли поїхати домів до своїх виборців і виголосити бодай по кілька виборчих промов. Правдоподібно, що вони розїдуться під кінець цього тижня і побудуть вдома кілька тижнів, до часу виборів.

МОДА ТРІЙЛИВОЇ ПРОПАГАНДИ.

ВАШИНҐТОН. — Директор бюра пропаганди републиканського національного комітету, Вальтман заявив, що противники Вендела Вилкого послугуються модною нині, але гидкою і нечесною пропагандою і тихцем, на вздогад, без подавання фактів, стараються поширити про Вилкого поняття, начеб він був нацистичних переконань і симпатизував з Гітлером. Цю усну пропаганду противники Вилкого поширюють з великою впертістю. Вони не виходять з нею наверх, бо тоді треба було б закиди доказувати, а вони добре знають, що доказів не знайдуть, бо Вендел Вилкі заявився багато разів проти Гітлера, обіцяв поміч Англії й опрокинув піддержку з боку ріжних груп, що мають нацистичні склонности. Про Вилкого говорять таке ще й тому, бо його дід і баба походять з німецького роду.

КОНВЕНЦІЯ ПАРТІЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Тут відбулась бурлива конвенція партії праці, на якій падали гострі арґументи з боку „лівих", „рожевих" і „правих" елементів. Промову на тій конвенції виголосив асистент секретаря стейту, Берле, і в ній сказав, що американський організований робітничий рух повинене вимести із своїх рядів всяких слуг комунізму і нацизму та прийти до згоди. Згода в робітничих рядах потрібна для батьківщини і для самих робітників. Конвенція опісля ухвалила резолюцію піддержуючи кандидатуру Рузвелта.

СУТИЧКИ В МЕКСИКО СИТІ.

МЕКСИКО СИТІ. — Уступаючий президент Карденас офіційно проголосив вибір нового президента Авіля Камача. По ріжних будинках розвішено проклямації з портретами Камача, а військові частини в товаристві музики машерували по місті і перед портретами Камача віддавали почести. Проте чомусь людей було мало, лише кілька сот, які оплескували ці паради. Зате по інших частях міста зібрались більші гурти, які почали демонструвати проти Камача, а викрикувати в честь Ґен. Альмазана, іншого президентського кандидата, який каже, що це він дістав більшість голосів, а не Камачо. Між демонстрантами і поліцією прийшло до сутичок і декого поранено. Ґен. Альмазан, який перебував якийсь час на американській території, потайки вернув назад до Мексика. Заповідають дальші розрухи в краю.

ЛІКАРСТВО ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

СЕЙНТ КЛАВД (Мінесота). — Перед місцевими зібраними католиками епископ Раен заявив, що найкращою запорукою проти ширення комунізму буде це, коли держава постарається поставити на ноги фармерство, а далі уможливить безробітним людям купно фарми. Промисл ніколи не буде в силі дати заняття тим міліонам безробітних, що існують нині. Ті безробітні постійно будуть шукати помочі в „Доблю Пі Ей", підкопуючи в той спосіб державний скарб, а з другого боку творячи свого роду упосліджену суспільну клясу. Праця на землі якслід розвяже це питання, говорив епископ Раен.

НЮ ЙОРК ЦЕНТРОМ ЖІНОЧИХ СТРОЇВ.

НЮ ЙОРК. — На місячних зборах нюйорської торговельної палати мають внести пропозицію, щоб спільними силами нюйорські бизнесмени і нюйорські міські власти причинились до того, щоб з Ню Йорку зробити центр світових жіночих одягів і мод. Дотепер, від 400 літ, неоспоримим центром мод був Париж. Але внаслідок війни і захоплення Парижа німцями, він втратив можливість далі служити світові як центр моди. Ню Йорк має всі потрібні дані, щоб перебрати по Парижеві цю ролю. Ініціятори цеї думки звернулись в тій справі до посадника Ля Ґвардії, та шукають в нього помочі. Нюйорська преса вже давно піддержує цю думку помочуючи на своїх сторінках довгі звідомлення про нюйорську моду, а також знимки з ріжних модних строїв.

АНГЛІЙСЬКІ ДІТИ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — На стацію Ґренд Сентрал прибуло 118 англійських дітей, яких спровадив до Америки комітет, що займається помочею дітям-втікачам. Заки діти заїхали до Америки вони натрапляли нераз на ворожі бомбардування. Проте всі вони виглядали свіжо і здорово, а навіть підносили вгору великий палець руки, на знак певности англійської перемоги. Тих дітей розділять поміж поодинокі американські родини.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА ПОТРЕБУЄ ПОТРІЙНУ СКІЛЬКІСТЬ ЛЮДЕЙ

Примусова військова служба не розвяже потреб американської фльоти. Вона потребує під сучасну хвилю три рази стільки людей, що має. А має вона тепер 172,000 моряків і старшин. На основі недавно ухваленого закону примусової служби вояк має служити в армії лише один рік. А щоб вишколити фахового моряка треба щонайменше два роки. Служба на модерних кораблях, що мають дуже складні воєнні машини, потребує довгої і фахової підготовки. Ідготовка підстаршин і старшин триває ще довше, бо від чотири до шість літ. Внаслідок розбудови американської фльоти, яка під оглядом числа кораблів впродовж двох років подвоїться, вже тепер треба набирати новобранців до фльоти і посилати їх на вишкільні курси. Покищо команда фльоти радить собі в той спосіб, що далі затягає людей на добровільній засаді. Але для цього потрібно більше фондів, чого фльота не має. Цю справу предложено тепер до рішення конгресу.

ПРИЙШЛИ ДО ПОРОЗУМІННЯ В ВОЄННІМ ОПОДАТКУВАННІ

Представники обох конгресових палат радили цілу неділю, щоб прийти до порозуміння в справі законопроекту оподаткування надзвичайних воєнних заробітків. В тій справі конгресові лідери і вся американська публична опінія значно ріжнились. Одна частина говорила, що треба тяжко оподаткувати всі фабрики, виробляючі зброю, амуніцію та інші воєнні продукти, щоб вони на війні, чи воєнних приготуваннях, не користали та не поростали в піря. Інші говорили, що тяжкі податки на воєнний промисл спричинять це, що виробники не захочуть вкладати своїх капіталів у виріб воєнних продуктів і тому зброєння потерпить. Конгресові представники радили над тим близько три місяці і щойно тепер приходять до спільної думки.

На основі цього узгіднення ці податки виглядали б так: Всі компанії, заробляючи в часах воєнного приготування, чи в часі війни, 20 тисяч долярів більше, як їх звичайний зарібок, платитимуть від цього надзвичайного заробітку 25% податку. Ті що заробляють 30 тисяч долярів більше між звичайно, платитимуть 30% податку. Від 50 тисяч — 35%; від 150 тисяч — 40%; від 250 тисяч — 45%; а від 500 тисяч вгору по 50%, себто половину заробітку буде забирати держава. Крім того вони будуть платити свій звичайний податок.

БРИТІЙЦІ ЩЕ ДАЛІ ДУМАЮТЬ ПРО НІМЕЦЬКУ ІНВАЗІЮ

Британське командування дає населенню до пізнання, що не треба цілком відкидати можливости німецької інвазії. Бо „бабське літо" принесе на короткий час ще добру погоду і не є виключене, що Гітлер схоче з цього скористати і зачати інвазію. На всякий випадок так є, що приготування до такої інвазії далі продовжаються, бо німці далі концентрують щораз більші сили на французькім побережу. Та якби з тим не було, нема в Англії тепер нікого, що вірив би в успіх такої інвазії. Навпаки є багато таких, що бажають собі цього, бо певні, що це був би найкоротший шлях до цілковитого розбиття Німеччини.

НАЙВАЖНІША СПРАВА В НІМЕЧЧИНІ: РОЗГРОМЛЕННЯ АНГЛІЇ

Німецький тижневик „Дас Райх" розбирає справу нападу на Англію. Каже, що ця справа є далі актуальна, але коли вона здійсниться, залежить від Гітлера. Далі підкреслюється, що інвазія це не найважніша справа, бо іде властиво про цілковите розгромлення Англії, а це може потривати довше, навіть пять років, як це заповів Гітлер. Далі часопис пише, що Англія властиво вже програла війну на суші, себто на европейськім континенті. А щоб могла тепер виграти з Німеччиною війну, то мусілаб її побити на континенті, а це для німецького часопису — неможливе.

БОМБАРДУЮТЬ БЕРЛІН, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПОГОДУ

З британійського воєнного комунікату виходить, що тяжкі хмари, що покрили небо, не були для британських летунів такою перешкодою, щоб не долетіти до Берліна й не скинути там бомб. Та властиву шкоду заподіяли британійці німцям бомбардуючи фабрику муніції в Ґанав, що є недалеко Франкфурту над Меном. Далі бомбардовано теж, як звичайно пристані вздовж німецько-голяндсько-бельгійсько-французького побережа.

НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ

На протязі серпня і вересня британійці знищили 2,167 німецьких літаків. В тому часі Німеччина втратила 5,417 летунів, бомбовиків й іншої летунської прислуги. Таке подає британійський комунікат.

УЖЕ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВПРАВ. — На військових полях коло Риверсайд, Каліфорнія, жовніри приготовляють великі бомби, якими летуни американської армії будуть вправлятися в киданні бомб з літаків. Ці шість бомб важать разом 6 тон.

СОВЕТИ ЗНАЛИ ПРО ДОГОВІР НІМЕЧЧИНИ, ІТАЛІЇ Й ЯПОНІЇ

МОСКВА. — Те, що в советських газетах не було ніякої згадки про військовий, політичний і економічний договір Німеччини й Італії з Японією, коли вже про це писали всі газети в світі, дало притоку до думання, головно в Англії, що сталося щось такого, про що Совети не знали. Та виявляється, що так не є. Советські газети вкінці видрукували текст згаданого договору без пояснень, а потім московська „Правда" написала в передовиці, що советський уряд про те все знав, та що те, що сталося, не було ніякою несподіванкою. Тепер мається до діла пише „Правда", з одного боку з потрійним союзом Німеччини, Італії й Японії, а з другого боку з Великою Британією і Злученими Державами. А це, пише далі згадана газета, означає поширення воєнного терену, затіснення англійсько-американського союзу і більші шанси на виграну для Англії, коли брати під увагу те, що думають в Злучених Державах. До цього останнього додає ще часопис згадку про зброєння Злучених Держав і посилену допомогу Англії.

ЯК З ШВАЙЦАРІЄЮ?

МОСКВА. — Советська пресова аґенція подає, що згідно з тими відомостями, що їх одержано з Букарешту, заноситься на поділ Швайцарії на три части, а саме між Німеччину, Італію й Францію. Кожна з тих держав забралаб ту частину Швайцарії, в якій мешкають ті швайцарці, що говорять мовою держави, що їх забирає.

БЕРЛІН. — Урядові кола подають, що всі поголоски про поділ Швайцарії неправдиві, як і неправдою є те, що повстає балканський бльок під проводом Німеччини.

СОВЕТИ ПРИЛУЧАТЬСЯ.

ВІШІ. — Політичні й дипльоматичні кола, що гуртуються біля французького уряду в Віші, переконані, що на протязі найближчих тижнів Совети дадуть свою згоду на приступлення до потрійного союзу, себто Німеччини, Італії й Японії. Заки те станеться, буде підписаний советсько-японський договір.

ЕСПАНІЯ ПОКИЩО НА БОЦІ.

МАДРИД. — Еспанська преса далі пише з великим захопленням про потрійний союз, але нічого не згадує про те, чому там нема Еспанії. Поінформовані є тої думки, що Еспанія не пристане до цього союзу тому, що не хоче наражати себе Англії. Вона винищена війною і потребує засобів поживи, які може діставати з Америки. Заблокована Англією, знайшлась би в катастрофальнім положенні, бо держави „осі" не можуть їй в нічім допомогти. Але всі здають собі справу з того, що так довго не буде, та що Еспанія буде змушена взяти активну участь у війні по стороні „осі", а може й приступить отверто до союзу з Німеччиною, Італією і Японією.

СОВЕТИ СТАНУТЬ ПО СТОРОНІ АНГЛІЇ, КАЖЕ ҐЕДІЄ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Що думають в Туреччині про союз Японії, Італії й Німеччини? Про це пише Ґедіє, відомий кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс". І каже, що в Туреччині переконані, що цей договір тільки залеґалізував те, що вже тайно існувало. І то можливо від того часу, коли заключено Анти-Комінтерн. Значить, договір є звернений проти Советів. Ґедіє не вірить, щоб могло прийти до порозуміння між Японією і Советами, бо Японія хоче завоювати Китай, а Совети того собі не бажають, бо це означалоб великий зріст японської сили і переваги Японії. В Туреччині, каже Ґедіє, рахуються як з певністю, що скорше чи пізніше Совети будуть нападані з двох боків, в Азії з боку Японії, а в Европі з боку Німеччини. Далі каже Ґедіє, що в Туреччині дуже цікаві на те, яке булоб становище Злучених Держав, колиб так Совети дійшли до порозуміння з Великою Британією в справі оборони перед „японсько-фашистською небезпекою".

В ЯПОНІЇ ДАЛІ ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ТОКІЙО. — Японська преса далі пише проти Злучених Держав, закидаючи їм, що беруться „окружити Японію" разом з Великою Британією. І саме те кажуть часописи, було причиною, що Японія пішла шукати помочі в „осі". Далі пишеться, що Злучені Держави разом з Англією „заколотили спокій на Тихім океані", та що те, що японці зробили в Індо-Китаю є маловажне в порівнанню з британсько-американськими вчинками. Це так, як би порівнати миш з львом.

ЧИ НЕ САБОТАЖНИЙ АКТ?

ЗАГРЕБ (Хорватія). — Виколіївся поїзд, що віз повзи з Румунії до Німеччини. Шини були так ушкоджені, що треба було перервати комунікацію на довший час. Є переконання, що мається до діла з саботажем.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖУРБА „МАЛОРОССА"

Нюйорське „Новоє Русскоє Слово" друкувало останніми днями уривки спогадів п. н. „На „німецькій" Україні" які написав А. А. Волошин, що каже, що він „бувший русский афіцер і родимий малоросс". Як можна догадуватись, спогади відносяться головно до часу, коли гетьманував Павло Скоропадський, а точніше, коли німецька влада переводила свої карні експедиції. Очевидно, що цей „русский афіцер" малоросійської породи як пристало на яничара, здорово покпиває собі з цілого українського визвольного руху і дише ненавистю до „петлюровцов" і „петлюровских банд", хоч його властива ціль ніби те, щоб представити, що жде Росію, якби так вона опинилась під Німеччиною.

Волошин того переконання, що мрії Гітлєра, щоб опанувати Росію, не є нові, а тільки продовженням тих плянів, що їх виробив німецький ґенеральний штаб тому 22 роки. Він розповідає про німецькі звірства на „юге Росії" й заповідає, що вони повторяться, як той „юг" дістанеться під Німеччину.

Очевидно, що всьо булоб в порядку, якби Волошин журився тільки тим, щоб „юґ Росії" не попав у руки Гітлєра. Бо й ніхто з нас того собі не бажає. Ніякий українець не хоче бачити, щоб Україна переходила з одного ярма в друге, а тільки змагає до того, щоб Україна вже раз стала вільною і від нікого незалежною. Усі ми добре знаємо історію німецьких експедицій, що були і головною причиною загального повстання проти гетьмана, як і знаємо, що повстали українці, а не малороси чи москалі.

А також не треба забувати, що в тих експедиціях допускались страшних звірств теж і „золотопогонники", „русскі афіцери", що творили „карні відділи", чи ними проводили. І вже з цього боку, коли український нарід чого собі бажає, то цілком певно: ні „русскої" ні „німецької" України. Але „малоросс" Волошин змагає до чого іншого. Він навіть вмовляє в „русских", що „комунізм пропаде", що „помре Сталін", але „Росія останеться Росією". Його болить евентуальне захоплення німцями „Малоросії" тільки тому, що в такому випадку „Малоросія" готова бути „втрачена для Росії як не на завжди то на десятьліття. От тут і закопана собака. Якби так німці помагали Росії далі загарбувати ще решту українських земель, то все булоб в порядку. Все булоб гаразд, коби тільки Малоросія була надалі тільки „юґом Росії", а не вільною Україною. Отже „журба" за „німецьку Україну" не є ніякою журбою за український нарід і Україну. Ні ніякою журбою за те, що Гітлєр загарбує ріжні держави, чи нищить демократію. Це тільки журба яничара і старорежімного російського офіцира за те, щоб Україна була надалі нічим іншим, а тільки „юґом Росії". А що моглоб і так бути, що Україна та Росія булиб вільними і незалежними та жилиб у згоді як добрі сусіди, так, що Україна помагалаб Росії проти напасників, а Росія Україні — до твердого лоба „малоросса" не приступає. І то навіть тут на американській землі, де він повинен бачити, що живуть в добрім сусідстві ріжні демократії й якось, не зважаючи на розбіжність інтересів, таки знаходять спільну мову.

КРАЇНА ПРИМУСУ І ВИЗИСКУ

Країною цею є розуміється СССР. Досліджувати, що було раніше примус чи визиск, булоб остільки розважно, як міркувати про те, що було раніше, курка чи яйце. Тим більше, що на невільницькім господарстві стояла вже й царська Росія, отже ці основи її большевицький уряд лише розвинув в нелюдський спосіб. Для нас нема сумніву в кожнім разі, що кожна форма невільництва походить з національного поневолення. На самих москвичів цей примус і визиск переноситься лише остільки, оскільки централізований лад московщення не дозволяє московському урядові запровадити для москвинів цілком окремий політичний лад в межах тогож самого СССР. Примус в його межах є в кожнім разі загальним, в більшій мірі для поневолених націй і в меншій мірі для москвинів, але без наказу згори і примусового переведення його в московській вязниці народів властиво ніхто нічого не робить. Визискується безмежно без ніякої для них користи справді лише поневолені нації, і з цього визиску оплачується панівну московську верхівку, військову і цивільну бюрократію та „знатних людей фабрик і ланів".

Найбільш визискуваною верствою все було й є під московською владою **селянство,** тим самим і часом найбільшого визиску, що давно вже осяг ступня звичайного грабівництва, бувають звичайно жнива. Грабування українського та іншого чужонаціонального, головно південного, населення СССР прибрало в цім році особливо жорстокі нелюдські форми. Причинилися до цього головно війна та нове московське „законодавство" відносно постачання всіх виробів сільського господарства „державі". Раніше з колхозників стягалося відповідну частину того, що вони самі набували, себто призначений відсоток зібраного збіжжя, виплеканої худоби і т. і. Це провадило звичайно до того, що кожний колхоз, часом при допомозі місцевих урядів намагався знизити дійсні результати жнив та плекав можливо менше худоби, для якої звичайно й не мав досить паші. Тепер від кожного колхоза жадається збіжжя, олію, городини, молока, мяса, вовни, шкір і всього іншого відповідно до числа гектарів ґрунту, з яких він „користає", цілком незалежно від того, чи він має це, чи для самих колхозників лишається досить поживи, чи ні. Колхоз має постачити державі призначені скількости данини. Як? — це уряд ані трохи не обходить. Колхозники можуть робити, що хочуть, переноситися до „багатоземельних" колхозів до Сибіру, зректися назавжди свого права на участь в колхозних гараздах і шукати „заробітку" по фабриках і копальнях, чи просто вимірати з голоду.

Проти цеї невільницької праці з примусу та проти нелюдського визиску ставлять розуміється колхозники, головно в Україні та землях інших поневолених націй, упертий, переважно **пасивний опір,** як це виразно видно з самої советської преси. Селяни косять збіжжя з поважним зпізненням наслідком браку комбайнів (комбінованих косилок і мотилок), для яких нема досить бензини, звичайними косилками, затягають молочення, а ще більше вивіз збіжжя до державних складів і елеваторів, покликаючись на брак коней та інших засобів транспорту. Советська преса кричить ґвалт, що по колхозах скупчилися міліони пудів збіжжя, і накликає місцеву партійну, советську і колхозну владу до енерґійних заходів, нагадуючи, що не зважаючи на всі закони, накази і зарядження збіжжя не буде сунутися „самопливом".

Цей опір українського та іншого чужонаціонального селянства улекшує та обставина, що московський уряд намагається з огляду на небезпеку війни уникати надмірний ужиток збройної сили на селі, а місцева влада працює також з примусу, себто лише за гроші, але не сумлінно, хоче мати спокій і згори і знизу, і триматися часто з місцевим населенням проти центральної влади. Збіжжя, призначене безпосередньо „державі", більшість колхозів ще постачає, бо це дає право управі колхозу видавати колхозникам частину збіжжя за відроблені дні праці наперед, але зворот торішних „позичок" збіжжям та натуральну оплату Машиново-Тракторних Стацій саботується всіми можливими й неможливими способами. В деяких колхозах видаєдься частину збіжжя колхозникам навіть перед закінченням постачання державі. В московських районах, де терор менший, зважають на „державу" колхозники ще менше. „Ізвестія" з 28. серпня повідомляють наприклад з Омської области (Сибір), що там по деяких колхозах стоять зіпсуті комбайни на ланах, а селянки зрізують колоси збіжжя до ведер та розтягають по хатах. Кореспондент обчислює шкоди від такого роду жнив на 50% цілого збіжжя. Статистичні зіставлення, подані тим-же самим дневником, свідчать про те, що не зважаючи на нові „закони" про постачання „державі" та всі заходи влади жнива відбуваються повільніше ніж торік, а колхози більш уперто затримують збіжжя. Ще гірше відбувається постачання городини, на що дуже скаржиться й советська преса. Її гниє при транспорті та по складах очевидно більше ніж зуживається по містах.

Як уродило збіжжя в цім році в ССС, з преси дізнатися властиво не можна, бо вона зажди повідомляє про дуже добрий врожай, обовязково кращий ніж попереднього року. Але маючи на утазі, що московський уряд мусить постачити й Німеччині принаймні якусь частину умовленої скількости збіжжя, треба побоюватися протягом наступної зими більшого ніж звичайно **голоду в Україні** та по інших чужонаціональних республиках СССР. Поза тим з самої советської преси видно, що цьогорічні жнива є тяжкою поразкою цілої двацятилітньої внутрішньої політики московської влади, цілої системи невільницької господарки примусу і визиску. Ані воєнна небезпека, ані величезні здобутки московського хижацтва протягом першого року війни не викликали найменшого піднесення навіть в самій Московщині. Московський нарід, відокремлений віковічним муром в самій Московщині. Московський нарід, відокремлений віковічним муром злиднів як від колишніх царських так і від сучасних большевицьких „панів", кориться тупо не цікавлячись тим, що робиться в урядовій верхівці, а поневолені нації ставлять упертий опір підкопуючи основи московської вязниці, яка самим примусом і визиском очевидно довго триматися не зможе.

К. Волинський.

У злучених Державах пересічна височина для мужчин є 5 стіп і 8 цалів, або 4 цалі більше як пересічна височина для американських жінок.

За кілька тисяч літ водопад Ніяґари перестане існувати. Вже тепер посунувся він від того місця, де був розпочався (повстав) на 7 миль дальше.

---

95 відсотків Південної Америки лежить ближче старого світу ніж Ню Йорк.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912 AND MARCH 3, 1933.

Of "Svoboda", Ukrainian Daily newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for October 1, 1940.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and County aforesaid, personally appeared Emil Revyuk, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in Section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ukrainian Press & Book Co., Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Luke Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian Press & Book Co., Inc., Dr. Luke Myshuha, President, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Emil Revyuk, Secretary-Treasurer, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Joseph Stetkewicz, Vice-President, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: Nicholas Muraszko, (Trustee) 190 Van Nostrand, Jersey City, N. J.

5. That the average number of copies of each issue if this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the twelve months preceding the date shown above is 13,687 per each issue.

EMIL REVYUK, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 19th day of September, 1940.
WALTER STASIG, Notary Public
(May commission expires May 2, 1944).

НАРОД У ТЕМНОТІ

Заведення строгої ґазетної цензури в советській Росії пояснив советський уряд потребами оборони краю. Мовляв, всяку вістку з советської Росії, що виходить поза границі Росії, можуть заграничні ґазети вживати для нападу на советський уряд. Щоби цьому запобігти, найкраще було би не допустити майже зовсім до висилання новинок з Росії поза границі.

Наслідки цього наставлення уряду було те, що заграничні ґазети не могли довідатися багатьох річей, які були описані в російських ґазетах, які отже мешканці советської Росії могли свобідно читати.

Одначе з того ще не можна робити висновку, що мешканці в Росії були поінформовані про всі справи, відносячися до Росії, краще, ніж люди, що живуть поза советською Росією. Ґедіє, відомий европейський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", подає зо свого побуту в Москві кілька яскравих примірів про те, як мешканці Росії не знали про дуже важні події, відносно своеї держави, про які знали люди поза Росією.

Найбільше яскравим приміром він самий уважає справу фінсько-російських мирних переговорів у березні цього року. Ґедіє каже, що він довідався про приїзд фінської делеґації до Москви в годину після її приїзду. Як це він уважав своїм обовязком, він негайно написав про це каблеґраму до своеї ґазети. Він поніс текст депеші до бюра цензора, та цей її в цілости сконфіскував, себто не дозволив вислати в Америку. Заборона була тим дивніша, що його ґазета вже певно довідалася про початтся переговорів з інших жерел, бо навіть у Москві можна було чути британські радіові стації, що подавали цю вістку для своїх слухачів.

Переговори між фінською делеґацією й совестським урядом велися багато днів, але советська преса про це мовчала, а тим самим мешканці советської Росії нічого про ці переговори не знали. Замітно, що советська преса й радіо не обмежилися до перемовчування факту фінсько-російських переговорів, але робили позитивні кроки на те, щоби дурити советську публику, що нібито війна проти Фінляндії ведеться з усею силою так, як велася досі. І преса й радіо греміли заклики про потребу повалення „біло-ґвардейських бандитів" і далі говорили про „революційний уряд", котрий советський уряд Росії встановив як нібито представників фінського революційного люду. Значиться, советський уряд говорив ще далі свому населенні, що він бореться за большевицьку революцію в Фінляндії та що він ще далі не признає фінського уряду як правного представника фінського народу, підчас коли цей власне советський уряд гостив уже в себе, в своїй столиці, представників того власне фінського уряду, котрий він у своїй пресі й радіових промовах клеймував як ворогів фінського народу, як зрадників, як контрареволюціонерів. На один бік, перед мешканцями Росії, советський уряд признавав за правний уряд Фінляндії встановлений собою комітет большевиків, а за другий бік, перед Фінляндією, він признавав за правний уряд власне існуючий уряд Фінляндії. В цей спосіб советський уряд обріхував своїх власних громадян, обріхував Фінляндію, і обріхував навіть установлений собою як фінський уряд своїх власних аґентів.

День за днем Ґедіє посилав у „Ню Йорк Таймс" каблеграму, що починалася з тої самої фрази: „Нині вже той-а-той день советсько-фінських переговорів у Москві, про котрі мені тепер уперше дозволено написати донесення", але день за днем цензор зчеркав донесення. Аж доперва тоді, як угоду остаточно підписано, дозволив нарешті цензор післати вістку в Америку. І тоді певно остаточно й громадяни Росії довідалися нагло про фінсько-російську угоду, про угоду між советським урядом і „білоґвардейським", чи „контрареволюційним" урядом Фінляндії.

Електричний угор, відомий з того, що висилає з свого тіла електричний струм. Передня часть його тіла представляє позитивний бігун, підчас коли його хвіст ділає як неґативний бігун.

Кількість води під поверхнею землі має виносити більше як одна третя цілої кількости вод в океанах. Ця підземна вода складається з рік та потічків з невидимих джерел.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ І.

(46)

Шкодував уже, що не добив їх тоді вночі, але в туюж мить згадав, що на їх місце буде визволено пятеро братчиків, і трохи заспокоїв серце.

Віхали в байрак і за хвильку виринули на другім боці. Ось і вони — кілька татар і пятеро братчиків — всі на конях. Але в братчиків, як і в цих бранців, руки повязано назад грубою сирицею. Ватага надіхала ближче, й козаки, повитягувавши шиї, намагалися розпізнати, чи нема знайомих між татарськими бранцями. Впізнали аж наблизившись зовсім. Страшенні зраділи й голосно вигукували прізвища.

— Ось глянь — Храпко, далебі він!

— А он Тріска Семен!

— І Жолоб Грицько тут!

— Здорові були, братчики!

— Гей, Скачинога, й ти попався в татарські тенета?!...

— А хтож пятий?... Предерій, — хрест мене побий, він... Мартин...

Полковник махнув назад рукою, і все стихло. Він виїхав наперед і став.

— А що, дітки, — звернувся до козаків-бранців, — смашна татарська кобилина?

— Де там смашна, батьку! — відповіли врадувано, почувши рідну мову. — З учорашнього вечора, як попалися в пастку, не то що кобилини, а й ріски в роті не було!...

— Кепсько, кепсько трактують нашого брата голомозі здобичники. Ну, та нехай, — віддячимо колись, а тепер...

До нього підіхав уже знайомий усім їздець, і вони почали про щось говорити. По хвилі татарин обернувся до своїх і махнув рукою. Ті бистро прискочили до бранців і почали розвязувати їм руки.

— Ану, дітки, — звернувся полковник до ватаги, — розпутайте котрі голомозих наших та пустіть їх к лихій матері!

— З кіньми? — озвався хтось.

— Така умова, діти.

Бранців розвязано, й вони, залопотавши весело щось до козаків — дякували чи що, — бистро й спритно вибралися з козацької ватаги й чвалем помчали до своїх. Тим часом визволені козаки, повітавши старого ватага, дякували йому щиросердне за скоре визволення.

— Гаразд, гаразд, — махнув той рукою. — Приставайте до гурту та подякуйте там молодому міщухові з Канева: то він визволив вас.

Козаки перезирнулися нічого не зрозумівши, й пристали до гурту. Почалося вітання та чоломкання.

— Ну, — звернувся старий до татарина, — бувай здоров. Час нам далі, бо добре таки забарилися з вами. Та й вам раджу не гаятись та тікати з наших степів під три вітри, а то не все може так мирно скінчитись.

Татарин не рухнувся. Він, усміхаючись, дивився зпід чола на полковника, врешті мовив:

— Пан старший забув?

— Про що? — здивувався полковник.

— Про герць.

— Ага, — зареготався старий. — А я думав, що ти жартував.

— Ні, не жартував, — відказав татарин, і очі його хижо блиснули.

— Та ти що: хочеш, щоб тому твойому моцакові голомозому печінки повідбивано було.

— Хочу, — посміхнувся татарин.

— Хм... Ну, давай його сюди, я подивлюся на неборака хоч на його Божій дорозі.

— Це я сам.

Старий здивувався не в жарт.

— Ти?!... Хм... Ну, гаразд. Зараз спитаю молодика свого, чи захоче стятися з тобою... Агов, Павле!...

Павло стояв із конем осторонь від братчиків і дивився на стрівання їх із бранцями та слухав розмов. Почувши гукання полковникове й побачивши, що старий досі з отим татарином, спалахнув. Думав, знов на показ кличе його. Але не смів не послухати й підіхав до них. Козацька розмова раптом ущухла, а визволені братчики, нахиляючись до вуха то одному, то другому, розпитували пошепки, в чім річ, і хто той молодий козак.

— Пострівайте, побачимо, — відповідали їм, бо й самі не догадувались.

— Ось цей лицар, сину, — звернувся старий до Павла, — намігся, хоч там що, спробувати з тобою сили. Що ти на це?

Павло глянув на татарина. Те саме, лукаво усміхнене лице, але в карих очах його вже не зустрів того любування, що перше: натомісць прочитав у них стільки хижої ненависти, що серце йому огорнулося холодком.

— „Видно, пімститися, проклятий, хоче за отих трьох... — мигнула думка. — Та й здоровий, мабуть, коли сам викликає..."

(Дальше буде).

З ДНЯ

ПРИЄМНІСТЬ І ПРИКРОЩІ ПРАЦІ.

Президент Колюмбійського університету, д-р Никлас Батлер, виголосив минулої середи до студентів університету промову, в якій говорив, що життя на світі покращає, коли робітники не будуть домагатись коротших годин праці, тільки довших. На кожному кроці люди добиваються нині коротших годин праці, скаржиться Батлер. А цеж стверджено всіми тямущими людьми, що лише чесна, сумлінна праця є джерелом задоволення людей. Без праці люди попадаються в нудьгу, самі не знають що зо собою робити. Крім того, говорив він, цеж праця, виріб ріжних продуктів, є основою добробуту цілої нації. Там, де мало виробляють, є мало що розділяти. Там де магазини повні, там є з чого вділити кожній суспільній клясі.

ПРАВДА, АЛЕ...

В засаді д-р Батлер сказав святу правду. Праця є справді причиною індивідуального щастя чоловіка і його матеріяльного добробуту. Але яка праця?

Нинішня праця в багатьох випадках є занадто нервова і напружена, щоб могла приносити людям щастя. Крім цього вона чимраз більше механізована, позбавлена індивідуального мистецького дотику робітника. Вона ведена з темпом щонайменше два рази скорішим, від праці з часів поета Лонгфелова, з якого поезії Батлер наводить уривок, гльорифікуючий працю. А коли праця два рази більше напружена, вона повинна щонайменше бути два рази коротша. Коли за часів Лонгфелова люди пересічно працювали по десять годин, нині повинні працювати найбільше по пять.

ЯК ВИГЛЯДАЛА КОЛИСЬ ПРАЦЯ.

Колись у столярських, кравецьких, чи ковальських заведеннях панували цілком відмінні обставини від тих, що панують у нинішних великих кравецьких, столярських, чи сталевих робітнях. Колись у робітни працювало пересічно кільканадцять робітників. Всі вони підготовлялись до свого ремесла довго. Всі вони себе знали особисто і їх вязала товариська дружба. Всі вони мали перед собою такий варстат, який вимагав від них відносно великої умової напруги і мистецького знання. Недаром колись фахових робітників звали з німецька „майстрами", чи по англійськи „артізанс", чи „крефтсмен". Це були справжні мистці в своїм ділі. Вони підготовлялись до того фахово й емоційно. Вони були горді на свої спосібности, на свій стан. Працюючи в своїм фаху, вони головну вагу клали на якість, а не на скількість й через те праця справляла їм далеко більше внутрішнього задоволення й не шарпала їх нервів. Вкінці — тоді робітники не мали такого великого страху за свою працю, як вони мають сьогодня.

НИНІШНЯ ПРАЦЯ.

В нинішних велитенських робітнях працюють сотки тисяч робітників. Вони прикованi до машин і хоч ніби нею орудують, фактично машина орудує ними. Бо кожне найменше схиблення може відбитись зле не лиш на матеріялі і машині, але також над тим, що машиною керує.

Ця машина нині не вимагає від робітника великого умового напруження, зате великого нервово-фізичного. Різати машиною полотно, дерево, чи сталь, не велика умова штука. Проте вона вимагає великого нервового і мязного скупчення. А таке скупчення нераз більше томить чоловіка, ніж томила колись справжня тяжка фізична праця в давній робітни, при пилці, ножицях чи молоті.

Нині, коли робітник переступить поріг фабрики, на нього відразу находить свого роду гарячка. Він стає немов іншим чоловіком. Він вдаряє свою робітничу картку, в поспіху переодягається, спішить до своєї машини, чи до пояса. Піде мотор у рух, а робітник попадає в якесь задурманення, серед якого хвилями не знає, де він, а де машина. Та понадусе робітник нині постійно боїться, що хтось інший перевищить його своєю чисто фізичною справністю і він утратить роботу. Також боїться, що фабрика другого тижня дістане менше замовлень і припинить працю зовсім. А в нього на удержанні родина.

ПОТРІБНО МЕНШИХ ГОДИН.

Серед таких відносин робітник томиться. До полудня він далеко більше втомиться, ніж його давний попередник з Лонгфелових часів втомився за цілий, хочби і 10-годинний день: Якби д-р Батлер простудіював психіку нинішних робітників, якби, бодай один день обсервував їх від рана до вечора, якби вечором перетхався разом з ними в переладованих вщерть підземних залізницях, якби вдивився у їх напів непритомні, майже несамовиті очи, то тоді не говорив би, що більше годин потрібно, а тільки менше. Бо таке, що робітник нині видає з себе далеко більше ніж давній робітник.

ХЛІБОРОБ

Я убогий родивсь, і в ті дні,
Як вмирать доведеться мені,
Тільки горе та стомлені руки
Та це серце, зотліле з муки,
Я зложу в дубовій труні.

Не велике я поле зорав.
Та за плугом ніколи не спав;
Що робив, те робив я до краю,
І всю силу, що мав я і маю,
На роботу невпинную клав.

На тім полі каміння було,
Поле все буряном заросло —
Зупинявся мій плуг на тім полі,
Та не кидав робить я ніколи,
А гострив свій леміш, чересло.

У годину, в негоду я там:
Без роботи погано рукам!
Нехай дощ і крізь драну свитину
Січе згорблену працею спину,
А спочинку собі я не дам!

Скільки поту свого я пролив,
Скільки сили я там положив!
Та дарма! Бо поорана нива
Нам давала багатії жнива —
Я недурно невтомно робив.

Такі жнива зазнав я нераз...
А тепер вже минувся мій час,
Я вже чую: останнеє літо
Бачу я золоте своє жито,
Бачу, ниви широкії, вас.

Мої діти зберуть урожай...
Усьому наступає свій край,
Він прийшов і мені: в домовину
Я іду і навіки спочину,
Мої ж діти зберуть урожай!

Мої діти — дочки і сини —
Усі вкупі зібравшись, вони,
Як почнуть до обіду сідати,
Будуть хліб, що придбав я, ламати
І згадають мене у труні.

І зате, що, працюючи, зміг
Згодувати і викохать їх,
То про мене в них згадка не згине,
Після мене це довгі години
Моє діло не вмре серед них.

Так, я вбогий родивсь, та в ті дні,
Як вмирать доведеться мені,
Тільки горе, та стомлені руки
І це серце, зотліле з муки,
Положить в дубовій труні!...

ПАНІ ВІЛКІ, — жінка республиканського кандидата на уряд президента, і пані Мекнері, жінка кандидата на уряд віцепрезидента Злучених Держав.

Ігор Лоський.

З ЖИТТЯ КИЇВСЬКИХ СТУДЕНТІВ У СТАРІ ЧАСИ

З того часу, як за старанням митрополита Петра Могили братська київська школа стала справжньою високою школою на зразок західньо-европейських, з цілої України почала туди зїздитись молодь шукати освіти і знання. Київська колегія (вища школа), а пізніше академія (висока школа) від часу свого заснування аж до другої половини XVIII. віку, тобто до цілковитого упадку незалежної козацької держави, служила цілому громадянству. Хоч викладали там духовні, й ціла управа була в руках духовенства, то всеж увесь час було змагання зробити школу загально - освітньою, потрібною й для тих, що не посвячували себе духовній діяльности.

Свого розквіту зазнає, як знаємо, київська академія за гетьманування Мазепи. Тоді остаточно устаткувалася її офіціяльна назва: „Могилянсько - Мазепинська Академія". Вже тоді в ній училися понад тисячу студентів. Тільки їх бувало майже до кінця XVIII. віку. Це число починає падати аж тоді, коли російський уряд, касуючи поволі всі вольности України, крок за кроком обмежував науково - виховниче значіння академії, силоміць роблячи з неї чисто духовну школу для виховання майбутніх священиків.

*

Хтож були ті студенти, чи як тоді їх із грецька звали „спудеями", що з ріжних кінців України, на то й зза кордону зїздились що-осени до Києва? Вчилися там усі стани тодішньої України, бідні й багаті, діти козацької старшини, майбутні гетьмани та полковники, сини звичайних козаків, священиків, купців, а то й селян, „посполитих", як тоді казали.

Цікаво нам приглянутися трохи до внутрішнього життя тодішнього студентства.

Передовсім тодішні студенти своїм зверхнім виглядом мало нагадували сучасних. Цікавий був їх одяг. Носили вони зверха так звану кирею, довгий плащ, що сягав майже до самих пят з відкиданими рукавами. Сини заможних батьків робили в літі цю кирею з шовкового краму, бідніші зі звичайної китайки. Зимова кирея була звичайно з сукна. Дуже оживлював вигляд киреї жовтий або червоний шнурок, яким обшивали її краї. Під киреєю в зимі носили баранячий кожух, у літі коротенький кольоровий жупан, що його застібали на металеві ґудзики. Кожух, чи жупан підперізували шовковим або вовняним поясом. Штани студентів були широкі, зовсім як козацькі, червоного або синього кольору. На голові вони носили смушкові шапки з кольоровим верхом. Чоботи були ріжнобарвні. Ті, що любили причепурюватись, носили звичайно червоні, або жовті сапянці з відворотами, високими закаблуками й підківками.

Своїми чорними довгиминазверхніми киреями студенти нагадували ченців. Але під киреєю ховався цілком козачий одяг. Не даремно так легко тогочасний студент міг повернутися в козака і взяти в руки, замісць книжок, шаблюку.

Ще як не було академії, а тільки братська школа, учні її гуртувалися в так званому „братстві молодиків". Братство це було підпорядковане братству дорослих, що опікувалися школою. Правда, ми мало що знаємо про діяльність того братства. Але можна здогадуватись, що обовязки його були такі самі, що і братства старшого, тобто, передовсім оборона власної віри й народности. „Братство молодиків" мало свій статут, і його молоденькі члени при вступі мусіли присягати, що будуть дотримуватися в усьому того статуту.

Коли на місце школи прийшла з Могилою колегія, — всі учні почали поділятися на дві „конгрегації". До першої входили учні молодших кляс, до другої — старші, з кляс т. зв. фільософії і богословії (найстарші кляси). Коли після смерти гетьмана Богдана Хмельницького життя колегії занепало, то занепали й конгрегації.

Відновив їх аж ректор Йоасаф Кроковський (1693—1697), який ті збори, де обирали членів конгрегації, зробив дуже врочистими. Ті збори відбувалися 9. грудня в великій академічній салі у присутності ректора, професорів і київського громадянства. Вже передтим вихованці академії кедали до призначеної на це скринькі папірці з прізвищами тих своїх товаришів, яких хотіли бачити на чолі конгрегації — „префектами". Підчас свята ректор голосно читав прізвища кандидатів, а хтось із громадянства записував, на кого впаде найбільше число голосів. Вибирали двох префектів — молодшої та старшої конгрегації й до кожного з них по два помічники („асистенти") та по одному секретареві.

Після своїх виборів кожний префект діставав велику книгу („альбом"), підписану ректором і тим професором, якому був доручений нагляд за конгрегаціями. До цієї книги префекти вписували всі жертви, які впливали на їх руки від громадянства на користь незаможних студентів. Два рази на рік, на св. Ганни і Благовіщення, академія влаштовувала великий обід, на який запрошувала визначних мешканців Києва, членів гетьманського уряду, які були на той час у Києві, представників московського царя, що були в Києві й т. д. За тими обідами гостей просили теж уписувати свої жертви до конгрегаційного альбому.

Але студентські організації не обмежувалися чисто матеріяльними справами, як збирання жертв на користь своїх бідних членів. Були й такі, що за свою мету ставили самовиховання й самовдосконалення своїх членів. Існувало, наприклад, у Могилянсько-Мазепинській Академії „Братство содалістів". Члени його мусіли при вступі присягати, що вони будуть вірними й гідними лицарями Пречистої Діви. В статуті братства читаємо, що обовязком кожного „содаліса" є „захищати і прославляти честь Пресвятої Богоматери", зберігати власну чистоту, оберігати не лише себе, але й інших від гріхів, часто сповідатись і т. д. Для члена братства не досить називатись „сином Преблагословенної Діви" й молитись до Неї, він повинен іще старатися вподобатись Їй своїм „благочестям, чистотою й покірністю". Статут наказує далі бути милосерним до ближніх, напоювати спраглих, нагодовувати голодних, приймати в себе мандрівників, що попросять захисту, відвідувати тих, що у вязницях і т. д. Як бачимо з цього, завдання братства було не лише виховати своїх членів на вірних християн, але і прищепити їм засади любови до своїх ближніх.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТЕПЕР ПОРА!

Українська іміграція в Америці вже дозріла настільки, щоби могла брати участь в американськім політичнім життю.

Ми, українці-емігранти, вже маємо дозрілих дітей. Діти з вищим образуванням. Ми вспіли виховати професійні сили: докторів, адвокатів, учителів, бизнесменів і т. і. Хоч небагато ми їх маємо, але всеж таки є гарний відсоток, коли зважити, в яких обставинах ми їх вишколювали.

Ми майже всі стали горожанами Злучених Держав. Ті, що не постарались про горожанство, певно стараються, або будуть старатись при найближчій нагоді стати горожанами. Якаж буде корисць з горожанства, як ми не будемо зорганізовано брати чинної участи в публичнім життi нашої прибраної батьківщини.

Жадної користи не буде, як ми не будемо голосувати. Або, як будемо голосувати на тих кандидатів, що нам хтось інший без нашої участи поставить. Кожний кандидат, кожний вибраний урядник, є дитиною якогось імігранта. Такий урядник не візьме в оборону українського імени, як всякого роду брукові ґазети, будуть очернювати добре і чесне імя українців емігрантів і причипатимуть латку чи то нацизму чи большевизму.

Нам пора стати і за наше чесне імя упімнутись. Нам пора взятись і правильним способом показати як боронити чесне імя нашої еміграції.

Голословне голкання під сальонами чи „конарови" дискусії нічого не вдіють. Це не є відповідний спосіб боротьби.

Нам треба ставити своїх кандидатів і їх вибрати своїми голосами, до муніципальних окружних, повітових, стейтових і федеральних урядів. Як ми будемо мати своїх заступників на ріжних урядових позиціях, тоді жадне сміття не посміє зневажити наше добре імя.

Свій родич, всеж таки, не кине каменем на своїх, але стане в обороні своїх батьків, свого імени.

Перед нами надходить день виборів. В багатьох місцях є кандидати українського походження. Даймо свої голоси на них, це наш святий обовязок.

В нашій околиці Гілсайд, Н. Дж., кандидує на комішенера Яким Кузів, молодий американець українського походження. Обовязок кожного українця, горожанина в Гілсайд є віддати голоси на нього і його вибрати.

Тим більше, що він стоїть з товариством горожан в Гілсайд, котрі хочуть знищити „грефт", котрі борються, щоби зменшити податок і позбутись фаворитизму.

Всі горожани, американці українського походження, повинні обовязково піддержати і вибрати свого кандидата до уряду в Гілсайд, Н. Дж.

Т. Рудий.

ДВА ДОКЛАДИ ПРО НАЦІВ

—о—

Для жінок, членок Університетського Жіночого Клюбу в Вінніпеґу, виголосила недавно доклад д-р Аліція Вилсон з Отави, що є доміняльним геольогістом у Музеї Вікторія. У своїм докладі говорила про старання німецьких наців опанувати Південну Америку. Згідно з словами д-р Вилсон, що була тільки випадковим відвідувачем Південної Америки перед двома роками, в Полудневій Америці впадає в очі сильне поширення німецьких та італійських впливів. У своїм докладі підкреслила, що німці вложили великі капітали в всілякі підприємства в Південній Америці і роблять всякі можливі старання, щоб створити там прихильний настрій до держав осі. В часі її відвідин у Чіле було там у двох далеко лежачих від себе місцевостях два націвські повстання, яким одначе вдалося скоро положити кінець. Опісля представила вона південно-американські обставини, якими вона їх бачила перед двома роками.

Другий виклад для того самого жіночого клюбу виголосив д-р Мервин Спронг, що перебув три роки в Німеччині й дуже ревно студіював у тім часі німецьку фільософію. За словами д-ра Спронга німців можна знищити, або їх можна полишити, а Німеччину поділити на ріжні части. Німців можна теж прилучити до Европейської Федерації. У докладі зазначив, що спроби, щоб знищити німців, правдоподібно не ввінчаються успіхом. Знова поділ Німеччини на поодинокі королівства, як Прусія, Саксонія або Надренія, також не буде на місці, бо ті краї, як відрубні части, не можуть існувати. Тепер в Европі проявляється цілком виразно стремління, щоб творити більші держави; малі держави починають зникати. Про федерацію висказуються прихильно визначні люди, як у Великій Британії так і в Америці і ця форма злуки держав набирає щораз більше популярности в згаданих краях.

Треба і те собі запамятати, що в такій федерації Англія та Франція будуть мати рівне число делеґатів. Німеччина буде мати два рази стільки, а Росія, числом своїх делеґатів, матиме велику перевагу в федерації. Також говорив д-р Спронг про німецьку фільософію, стараючись представити докладно німецький спосіб думання. Інтелігентні німці, казав він, є автократи (абсолютисти), що не знають ніяких обмежень своєї волі. Для них Зіґфрід і Брунгілда були такою дійсністю як Генрик VIII. для британського народу.

Щоби легко усунути шкаралупу з натвердо зварених яєць, треба ті яйця негайно по зваренню вложити до зимної води.

Більше як 5,000 звізд, що лежать найближче землі, включаючи такі, що їх видно голим оком, є тільки половину або лиш одну третю так далеко віддалені від землі, як попередно думали.

ДЕ ЗГОДА В РОДИНІ

Згода в родині робить родинне вогнище раєм і є підставою родинного щастя. Як згоди не стане — тоді пиши: пропало. Незгода є зародком гнівів, сварок і трагедій, є причиною родинного пекла.

Щож діяти, щоб між чоловіком і жінкою ніколи не вяла та цвітка згоди?

Родинне щастя таке багате у випадки, а до того ще таке інтимне, що майже кожна родина має „свої" питомі причини незгоди.

Тут можемо подати тільки кілька узагальнених причин лиха, а також кілька порад, які обхоплювалиб й укриті причини незгоди.

Підстави згоди.

Передівсім відважно скажемо, що коли муж і жінка люблються, — то між ними згода.

Таксамо, коли обі половини себе шанують, то — вони зуміють розганяти хмари на подружому овиді.

Вкінці — коли обидві сторони вирозумілі й справедливі — вони також зуміють обминати „небезпечні місця" подружого моря й не дозволять малим вітрам доходити до великих заверух.

Отже: любов (кохання), взаїмна пошана, і вирозуміння, ці три прикмети є поважними підставами згоди.

Підозріння.

Візьмім приклад: Муж приходить до дому пізніше, ніж звичайно, в ночі. Люблюча жінка відповість на поздоровлення і що найвище з милим докором по дитячому запитає:

— А де то мої кохані пробували?

І навіть не буде слухати його виправдань, тільки запитає ще, чи муж не голодний.

Інтелігентна жінка, що шанує свого чоловіка і вірить йому, хоч вже не почуває першого кохання, буде також ввічлива і терпеливо зажде, аж муж її перепросить за спізнення.

Та хочби жінка й мала деякі причини недовіря й підозрінь, а як розумна, то не буде зачинати сварки, а почекає і вислухає , а як ні, то зажде до завтра й певно таки від чоловіка дещо довідаеться, — а то й пізнає по ньому, чи він має чисте сумління. Розумна жінка подумає, що можуть бути всякі причини спізнення, і навіть неконечні причини простить, розуміється до такої міри, поки ті причини не обиджають її гідности, як жінки. Розумна жінка є вирозуміла на прогріхи, які не є „смертельні".

Та візьмім найгірший випадок. Жінка має певні відомости, що муж недалекий від того, аби її зрадити, а нарешті довідалася, чи сама бачила таке, що має підстави припускати найгірше. Чи поможе крик і кидання собою чи горшками? Ніколи! Натомість чуда може зробити простий щирий запит: Чи правда це?... Чи ти вже мене зовсім не шануєш? І розповісти всі свої підозріння, все, що чула і від кого, і що бачила.

Нервовість і журба.

Та передумовою справного ділання любови, пошани й інтелігенції і всього, що в тому глибокому понянні міститься, є — здоровля, передівсім здоровля нервів. Хора, нервова жінка і нарваний муж не вспіють використати благодатних засобів любови, пошани й розуму. Їх залле перша хвиля обурення, їх зруйнить перший вітрець недовіря й підозріння, їх виведе з рівноваги леда дурничка і навіть не дійсна а позірна провина.

Можна сказати, що люди з природи є добрі і незлобні, та нещастям людей є власне головно хороблива перечуленість нервів, яка представляє їм найменші закиди в страшній гостроті. Ця нервовість є хоробою нашого віку і десятькує особливо людей, що саме тепер є в силі віку, від 30 до 50 літ, молоді і середні мужі і батьки, жінки й матері.

Цю хоробу не лічиться ліками. Її лічиться спокійним життям — і власне тут доходимо до другої рівнорядної причини, яка заглушує в людині любов, пошану і розум та всяку терпеливість.

Важка праця, брак примітивних вигод, журба за завтрішний день, загальна нервовість світу — оце все не дає людям бути здоровими.

Та всеж таки способу треба шукати. Коли хороба зідає силу волі, то треба вправлятися в тій волі і бути добрим. Треба себе наново виховувати, уздоровлювати.

Заключення.

Щоби була згода в родині, є один загальний спасенний спосіб:

В інтересі власного добра повинні ті, що спряглися на досмертне товаришування, добутися на силу глибокого вирозуміння взаїмних хиб, на прощення взаїмних провин та на вирівнання ріжниці вдач, — одним словом: повинні спромогтися на добру волю жити з собою в згоді і в вірности. Це наказує їм власне щастя, добро дітей і загальне добро народу. Бо не може бути згоди в народі, як її нема в поодиноких родинах, що цей народ творять.

МАРШАЛ ГЕРМАН ҐЕРІНҐ
командант летничих операцій проти Англії.

НЕ ЖУРИТЬСЯ?

Графиня Ротшільдова, котра тепер перебуває на вакаціях в Америці. Французький уряд сконфіскував її банкові депозити.

МЕШКАНКА АЛБЕРТИ ПРИГАДУЄ СОБІ ВПАДОК ПАРИЖА В 1870 РОЦІ.

У місточку Ракі Мавнтейн Гавз в Алберті в Канаді живе 80-літня бабуся А. Дж. Барнес, що 10-літною дівчинкою втікла була з міста Парижа зо своєю матірю в передодень заняття цього міста німецькою армією в часі французько - німецької війни в 1870 р. Теперішня пані Барнес, а тодішня панночка Торель, втікла з матірю і тіткою до їхньої родини в Лондоні в Англії. Вони полишилися кілька місяців у Лондоні, а опісля вернули до Парижа. Пані Барнес пригадує собі добре, що коли вони вернули до свого дому, то не застали там нічого, ні крісла, ні образу на стіні, ні килима, ні тареля, ні яких меблів, лиш один годинник на полиці. Усі їхні меблі викинено на вулицю, щоб їх уживати до будови барикад, а інші речі вкрадено. Батько пані Барнес, Фльоримор, Сильвіян Торель, що вмер, коли вона мала 6 літ, віднайшов страчену таємницю виробу римського цементу і виложив ним підлоги в багатьох багатих домах, а також у палаті королевої Христини в Лє Гавр. Пані Барнес описує, як в часі облоги Парижа мешканці голодували, що становило денну поживу. Не було ніяких солодощів, ні мяса, ні масла.

МАДАГАСКАР ПРИ УРЯДІ в ВІШІ.

ВІШІ. — Французький уряд повідомляє, що зарядові французької кольонії Мадагаскар вручено британський ультимат, щоб піддались. Ультимат був відкинений. Мадагаскар положений в Індійськім океані й має 3,800,000 мешканців, в чому є всього 25,250 французів. Має велике значіння для Франції з того боку, що там широко розвинена продукція худоби, рижу, цукру, кави, тютюну і т. п. Остров є стережений британськими воєнними кораблями і тому тепер з нього нічого до Франції не вивозять.

МІЛЕНБРОЙХА ПОСТАВИЛИ В ОБЖАЛУВАННЯ

РЕДВУД СИТІ (Каліфорнія). — У повітовому суді в Редвуд Сити поставлено Вільгельма Якова Міленбройха в стан обжалування за недавне схоплення 3-літнього синка ґрафа де Трістана. Заки буде переведений суд над виновником, він остає в арешті і лише за кавцією 100,000 дол. може вийти на волю. Тільки саме окупу Міленбройх жадав за схопленого хлопця.

ОТСЕ АРҐУМЕНТ!

ГВАРИТ ПЛЕЙНС. — По конвенційних нарадах стейтової Републиканської Партії і підійшов до републиканського повітового провідника Стимсона провідник „варду", Бруно, і почав дорікати йому, що той обдурив його, назначуючи на конґресмена не того кандидата, котрого обіцяв. Коли Стимсон оправдувався, той вдарив його тяжко в обличче, і повалив на землю. Інші люди вмішались до цеї політичної „арґументації" і їх розірвали.

ПІКЕТНИК ВМЕР НА ПОСТОЮ, МАВ ВЕЛИЧАВИЙ ПОХОРОН

НЮ ЙОРК. — Карло Рот, член юнії електричних механіків, пікетував фабрику у Глендейл, повіту Квінс у Ню Йорку й попав у спір з поліцаєм. Серед устної перепалки помер на удар серця. Коли його ховали, прибуло 10 вантажних авт з цвітами, 200 автомобілів з делегатами робітничих юній і 3,000 членів юнії, що відпроваджали небіжчика на цвинтар. Юнія заложила зараз фонд на виховання 12-літнього сина небіжчика у школах.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 14. вересня помер у Рочестер, Н. Й., по короткій недузі член Бр. св. Йосафата, від. 217. У. Н. Союзу

СЕМЕОН КОСТІВ.

Покійний родився в селі Загуречко, повіт Бібрка, Західня Україна. Помер, проживши 53 роки. Вступив до У. Н. Союзу 1923. року.

Похорон відбувся з похоронного заведення Івана Морцана при Гудсон Ев., до української церкви св. Йосафата при участи членів, знайомих і родини.

Покійний полишив в смутку жену Маланію, сина й два внуки в Старім Краю.

Най прибрана земля Вашинґтона буде Йому пером!

Андрій Іванів, секр.

ДВИЖИМА ШКІЛЬНА ОБСТАНОВА

Шкільна Рада міста Ню Йорку ввела в деяких школах зовсім нову обстанову, цілком відмінну від цеї, яку звикли досі бачити учні. Досі ми бачили цілі ряди лавок у школах, а нова обстанова уладжена так, що можна сидження пересувати не лише в самій клясі, але теж і з одної кімнати в другу. Це дозволить учителям творити групи дітей, що мають ріжні здібности або можуть творити інші угрупування. Шкільні долівки будуть від тепер зроблені з асфальтових черепків. Їх лекше чистити і вони далеко дешевші, ніж дерево. Зате нові лавки, що їх називають „юніверсал" будуть дещо дорожчі, але видатки будуть вирівнані дешевостю асфальтових табличок.

ТАРЗАН, ч. 117. Приятель у біді.

Щоб увільнити полоненого Тарзана, Тото вимахував божевільно своєю трубою.

Тоді один з розбишаків кинувся зо списою, щоб заколоти малого звіра.

Тарзанові руки були тісно звязані, але він копнув ногою й повалив на землю напасника зо списою.

Але Тото ще й тепер не був безпечний. Дикуни кинулися на нього повною силою.